

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr.

V Ljubljani v sredo 26. aprila 1871.

Obseg: Razglas o delitvi premij. — Potni poduk o Krasu in o pogozdovanji Krasa. (Dalje.) — Kako primerno pripravljati gluhoneme za sprejem v kako gluhonemnico. — Telovadno in boriteljsko imenoslovje. (Dalje.) — Iz Ruskega. — Propast srca. (Dalje.) — Slovstvo. — Dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Razglas o delitvi premij

za govejo živino na Kranjskem ponavljamo na kratko s tem, da prihodnji mesec bode ta delitev po onih pogojih, kakor so bili v „Oglasniku“ 12. lista „Novic“ naznanjeni, na vseh 5 krajih, namreč

- 4. dan maja (vélikega travna) v Črnomlji,
- 8. dan maja v Kranji in Cerknici,
- 15. dan maja v Kočevji,
- 23. dan maja v Šmartnem pri Litiji.

Potni poduk

o Krasu in o pogozdovanji Krasa.

Spisal za domorodce notranjske Ljudevit Dimic,
c. kr. nadgozdinar in gozdni poročevalec, ud centralnega odbora
kmetijske družbe.

(Dalje.)

Beseda „Kras“ — izpeljana od besede „krasno“, kar isto pomeni kot lepo, prijetno, kaže že na to, da so te pokrajine nekdanj lepi, bohotni in rodovitni kraji bile, da kamenenih puščav, ktere dandanes mnogoterno to deželo pretezujejo, ni bilo nekdanj.

Kako neki so te kamenene puščave nastale, kjer samo še revna trava komaj za ovce in kozé poganja? Kako drugače, kakor po izsekanji gozda, po brezozirni ogolitvi svetá od svojega naravnega varstva.

Krivica temu posekovanji sega v daljne prejšnje rodove nazaj; v resnici leži večá krivica na prejšnjih kot na sedanjih časih. Stavbe Rimljanov, navali divjakov (barbarov), pozneje razširjena mogočnost benečanska s svojo ljudovlado (republiko), ki si je svojo ošabno brodovje iz krašovskih hrastov zidala in svoje velikanske palače na kole kraških gozdov opirala, potem pa zmirom bolj rastoča kupčija z lesom v Trst: vse to je polagoma Kras posekovalo, ki je bil v začetku bohotni gozdni svet.

Naj le en izgled navedem:

Cesar Karol V. je podaril 28. kimovca 1522. leta mestu Trstu posebno pravico, da sme hraste na tržaškem Krasu sekati in cesar Ferdinand I. je potrdil to pravico.

Potem, ko je bil les po tej ali enaki poti izsekan, ni mogel svet družega dajati kot pašo. Enako čedam nekdanjih pastirskih narodov — tako imenovanih nomadov — so se kozé in ovcé po Krasu sèm ter tjà vlačile, in kjer le se je listek na drevji najdel, pomulila ga je živina.

Svet je tako postal čedalje bolj gol, in kar je še prstine na njem ostalo, to je sčasom dež izpral ali pa jo je burja odnesla. Golo kamenje je ostalo.

Res, da so še večí kosovi visocega gozda ostali; al tudi tem niso prizanesli, ter jih ogolili bolj in bolj drevnega varstva.

To pa se godí še zdaj zmirom naprej, in med tem, ko so žalostni nasledki posekovanja čedalje bolj čutiljivi, ko blagostanje teh pokrajin zmirom bolj hira, temveč se goli Kras razprostira.

In pokrajine, ki jih dandanes goli Kras nemilo objema, niso majhine.

Naj Vam povem, kolikošne so. Al vstrašili se boste nad tem!

Okrajna tržaškega mesta obsega skoraj	10.000
kronovina goriška	220.000
kronovina isterska	530.000
postonjski okraj pa	80.000

oralov golega Krasa.

Al tudi na Hrvaško in Dalmatinsko se Kras steguje.

Imamo tedaj 8 štirjaških milj golega sveta skoraj brez vsega dohodka.

Ali ne bi v tacih okoliščinah mislili, to stvar kolikor mogoče popraviti?

Pogozdovanje je edini pripomoček, s katerim se more ta svet rešiti.

Kar pa še gozda imamo, tudi ga ne smemo pokončavati, ampak varovati ga in mu prizanašati, kajti drugač bo kranjski Kras še večí postal kakor je zdaj; on se bo počasi na Gorensko in Dolensko preselil, vsaj on ljubi gorovje in apneno zemljo, to pa na Kranjskem najde povsod.

Ko je Bog oče, tako pripoveduje kranjska ljudska pripovedka, svet stvaril, bilo mu je še pest gorá odveč ostalo. Kaj hočem s tem? si misli. Vrže jih doli na zemljo in ondi, kamor so te gore padle, je naša kranjska, naša predraga, a z bogastvom malo obdarjena domovina. V taki gorati deželi pa je gozd proti lakoti to, kar sv. Florijan in voda proti ognju. S tem hočem reči: kjer gorovje nič gozda nima, tam je tudi planjava žita revna. Gozd je varstvo polju, travniku, varstvo človeku in njegovemu življenju.

Toraj varstvo gozdom, večnim trdnjavam Božjim! —

Idimo zdaj k popisu izsekanega Krasa in sploh kraške zemlje.

V kraških deželah se najde skalovje kredno; tako skalovje je razpokano, razdrto in s podzemeljskimi votlinami prevlečeno. Dokaz temu je mnogo jam na Notranjskem. Na površji kraške zemlje najdemo povsod